СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 246. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 19-го грудня 1944. — No. 246. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, December 19, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТСЬКИЙ ПЛЯН ПОСТІЙНОЇ ПРАЦІ ДЛЯ ШІСТЬДЕСЯТЬ МІЛІОНІВ ЛЮДЕЙ

ВАШИНГТОН. — Сенат виготовив плян буджету, на підставі якого уряд має дати постійну працю для 60,000,000 людей, що вже тепер заняті роботою. Сенат предкладає цей плян у виконанню передвиборчої обіцянки президента, що згадане число людей дістане працю по війні.

Для переведення пляну в життя треба буде перевести цілу десятку окремих законів. Вони будуть зголошені негайно після того, як буде внесений законопроект про будежет на наступний фіскальний рік. Підставою пляну є, що приватні підприємці мають подбати за варстати праці, а уряд має лише виповнити прогалини між поодинокими ділянками.

Сенат має готову декларацію, якою конґрес стверджує засаду, що кожен американець має право до платної праці і що уряд має обовязок ґарантувати роботу для кожного.

ШЕСТА ПОЗИЧКА ПРИНЕСЛА 19 БІЛОНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу Ґенрі Морґентав виголосив по радіо промову про успіх Шестої Воєнної Позички, яка розпочалася 20. листопаду і закінчилася в суботу 16. грудня. Він заявив, що позичка принесла 5 біліонів більше, ніж було пропоноване і принесла 19 біліонів долярів. Не зважаючи на те, добровольці-аґітатори дальше вели пропаґанду по різних зібраннях ще в неділю 17. грудня.

ДОЗВОЛЯЮТЬ ВЕЗТИ ПИВО НА ВОЄННИХ КОРАБЛЯХ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар воєнної маринарки Форестал проголосив дозвіл американським воєнним кораблям везти зо собою пиво для вжитку залоги. Одначе пиво не можна пити на кораблях, лише в пристанях, коли корабель прибуде до суші. Цілковиту заборону брати пиво і загалом алькогольні напитки на поклад корабля видав був секретар воєнної фльоти Джозер Деніелс перед 25 роками. Тепер ця заборона злагоджена настільки, що вільно перевезти пиво через море, але під ніякою умовою не вільно пити вчасі плавби по морю.

ВИСОТА СУСПІЛЬНОЇ ЗАБЕЗПЕКИ ЗАМОРОЖЕНА.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт підписав закон, на підставі якого затримана буде така сама висота оплат до фонду суспільної забезпеки. Оплати виносили 1 відсоток від платні. Одначе президент заявив, що доплата до фонду повинна виносити 2 відсотки і над цим призадумується конґрес. Тепер конґрес лише відложив акцію на рік, а опісля вона мусить прийти знову під наради. Адміністрація має плян, на підставі якого оплата підноситься автоматично по кількох літах.

СТРИМУЮТЬ ЦИВІЛЬНУ ПРОДУКЦІЮ ДЛЯ ВОЄННОЇ.

ВАШИНҐТОН. — Рада Воєнної Продукції стримала дальші дозволи на цивільну продукцію тому, що воєнні потреби виказують недостачу. Упродовж найближчого чвертьріччя цивільна продукція буде такасама, як тепер, а робітники мають обовязок остатися на своїх позиціях у воєнних роботах і не переходити до цивільної продукції.

БУДУТЬ ПОКЛИКАТИ СТАРШИХ ДО СЛУЖБИ ВІД 1. ЛЮТОГО.

ВАШИНҐТОН.—Адміністрація Поборової Служби проголосила, що з днем 1. лютого 1945. р. буде покликане до військової служби далеко більше старших людей, ніж спершу заповідали. Вже тепер відпущено яких 5,000 вояків, фахівців у воєнній продукції, бо не можна було найти відповідного числа цивільних людей до такої праці. На їх місце мусять покликати свіжих людей до військового вишколу, у віці 28-36 літ, головно, коли вони зміняють працю і переходять до цивільних робіт.

КЕРЕНСЬКИЙ ПРО БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ.

НЮ ЙОРК. — Голова колишнього Тимчасового Уряду революційної Росії після упадку царату, Олександер Керенський, вийшов із заявою, що він признає правильним заняття Балтійських Держав Советами. Цю заяву склав Керенський на нарадах Товариства Чужинної Політики в готелю Валдорф Асторія. Керенський розрізняє два лиця в Сталіна: Одно —це національний провідник Росії; друге — це тоталітарний диктатор у Москві. Арґумент Керенського за прилучення Балтійських Держав до Росії такий: Ці держави належали до Росії і вони не підписали Атлянтійського Чартеру. — У справі Польщі виявив Керенський погляд, що нема рації привертати дідичів в краю, де населення бідує, а дідичі мають повно землі.

Проголошують явний текст французько-советського пакту

ПАРИЖ. — Тут і в Москві опубліковано одночасно текст пакту між Францією й Советським Союзом, що його підписано тиждень тому в Москві на конференції Де Гола зо Сталіном.

Пакт передусім звертається проти Німеччини, хоча Франція й Советський Союз зобовязуються помагати собі при створенню світової організації загального забезпечення. Він різниться від советсько-британського пакту з 1942. року тим, що не обмежується до війни, але розтягається й на мир, підчас котрого Франція й Росія мають собі далі помагати проти Німеччини без огляду на те, хтоб там не був при правлінню.

З Парижу заповідають тепер скоре підписання пакту між Францією й Британією.

МОСКВА ВИТАЄ ЧОРЧИЛОВУ ПРОМОВУ В ПОЛЬСЬКІЙ СПРАВІ

МОСКВА. — Всі московські часописи подали широкі вимки з промови Чорчила в британськім парляменті про московсько-польський спір. Кажуть при тому, що вона відкриває нові методи розвязки польської проблеми та підчеркують, що цею промовою Британія стала в польськім спорі по стороні Росії.

Тепер у Москві вже загально сподіваються скорого проголошення люблинського комітету тимчасовим урядом Польщі. Люблинський комітет уже почав у тому напрямі широку пропаґанду в Польщі. Офіціяльна советська телеграфічна аґенція доносить з Польщі про масові віча, що мовляв добиваються такої переміни люблинського комітету на тимчасовий уряд.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ БРИТІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУПРОТИ ПОЛЬЩІ

РИМ. — Посли балтійських держав і Польщі при Ватикані називають промову Чорчила в британськім парляменті про Польщу смертним дзвоном для Польщі й балтійських держав.

На одному дипльоматичному бенкеті в Римі литовці й естонці пили на честь приявних американців, кажучи: „Пємо до вас з гробу".

НІМЦІ З РАДІСТЮ КЛЕЙМУЮТЬ ЧОРЧИЛОВУ ПРОМОВУ

БЕРН. — Німецькі голоси про парляментарну Чорчилову промову про Польщу мають у собі проявир адости й обурення. Німецьке міністерство пропаґанди каже, що вона вартує для німців стільки, що цілий ваґон амуниції; мовляв, вона причиниться до скріплення німецького спротиву проти Аліянтів на стільки, на кілько це зробила свого часу заява американського секретаря скарбу Морґентава про потребу перемінити Німеччину на рільничу країну.

Націстична пропаґанда представляє Чорчилову промову як доказ, що Британія кидає Польщу Росії як охлап у заміну за вільну руку в Греції. Мовляв, така британська політика підложить під кожну трагічну в Европі ладунок динаміту.

НЕБЕЗПЕКА З ВИРІШЕННЯ ПОЛЬСРКОЇ СПРАВИ

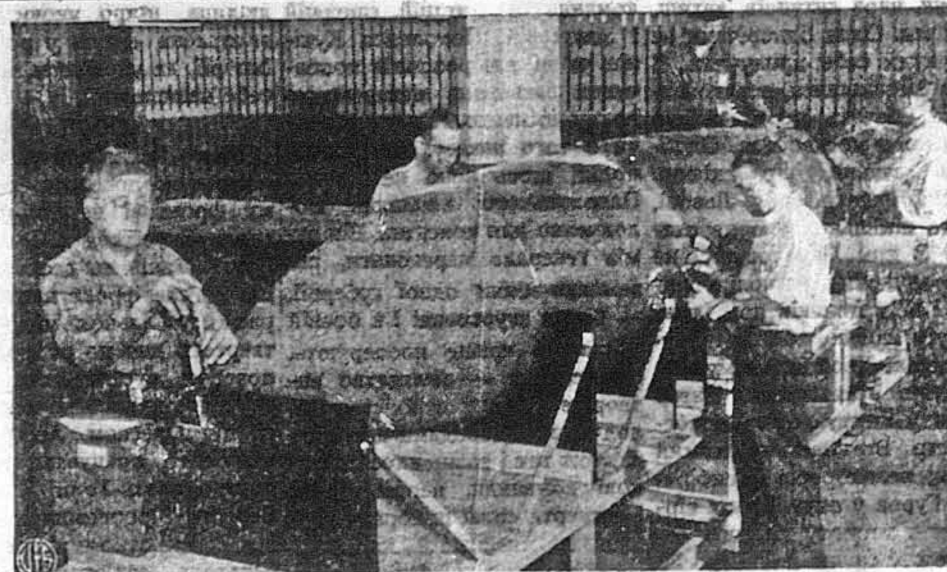
ВАШИНҐТОН. — Заява британського премієра Винстона Чорчила про прилучення західних українських земель до Советів найшла живий відгомін у столиці. Є такі, що обмірковують цю справу з точки створення міжнародньої організації для забезпеки миу. Вони ґлядять на справу так: Коли Росії признано частину теперішньої польської території, то майбутня міжнародня ліґа миру має берегти, щоб утримати вже такий стан. Колиб Польща пробувала відобрати ці землі, вона буде вважатися за аґресора. Америка, як постійний член ради ліґи миру, мусітиме боронитися проти зазіхань Польщі.

З цим звязана ще й інша, чисто американська справа. Появилося домагання, щоб змінити конституцію Злучених Держав так, щоб право потверджувати міжнародні договори мали обі палати, а не лише сенат. Отже деякі одиниці хотіли приспішити переведення відповідної конституційної поправки. Тепер, як завважали, що міжнародня ліґа миру й так не буде мати іншого завдання, як лише берегти вирішених справ, відпала охота ініціяторам приспішувати творення міжнародньої ліґи і змінювати конституцію. Такий настрій між законодавцями може потривати доки не зійдуться представники трьох великих потуг на нараду.

НАСТРІЙ В УРЯДОВИХ КОЛАХ ПІСЛЯ ПРОМОВИ ЧОРЧИЛА В ПОЛЬСЬКІЙ СПРАВІ

ВАШИНҐТОН. — Появляються признаки, що американський уряд проголосить свій погляд на справу Польщі в недалекій майбутности. До цього почувається спонуканим американський уряд тому, що Чорчил у промові заявив, що він „не дістав ніякої формальної незгоди" з Вашинґтону. Урядові заявляють неурядово, що Чорчил дістав кілька разів осторогу, що польську справу можна вирішувати лише за спільною згодою. Можливо, що американська заява не принесе нічого нового, та хоч буде недвозначно підтверджене становище американського уряду.

Кажуть, що американський уряд не дуже звертає увагу на справу границь Польщі, бо Америка так як би одобрила наперед так звану Лінію Курзона тим, що в 1919. р., коли цю лінію установлювано, американський підсекретар стейту, Френк Л. Полк, брав участь в нарадах Найвищої Ради Аліянтів в начеркненню не лінії.

АМЕРИКАНЦІ ПРОДУКУЮТЬ РОБОТИ. — Сцена, яку маємо перед собою, знята в Вилис-Оверленд фабриці в Толідо. Це там виробляють тепер роботи, подібні до тих, яких німці вживають проти Англії. На образку бачимо робітників при конструкції ось такого робота.

НІМЦІ ПРОБУЮТЬ ОФЕНЗИВИ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ (Париж). — Німці показують, що їх армія ще має досить ударної сили, коли вони почали проти південного крила Американської Першої Армії сильну офензиву, проломали перші лінії та вдерлися далі в Бельгію на кілька миль та в Люксембурґ у двох місцях. Кинули вони в цю офензиву більше число повзів та піддержували цю атаку парашутовими військами й літаками. Американська команда каже, що дає собі з офензиво раду.

Цю контрофензиву, що почалася в суботу, німецька команда підготовляла від довшого часу. Стягано на неї всякі воєнні засоби, на які Німеччину в даний мент стати, а перед самою атакою маршал Рунштедт, німецький комендант, видав до вояків приказ, в котрім закликав німців сповнити „святий обовязок" і робити „надлюдські зусилля для батьківщини й вожда". Німецькі вояки, що попали в аліянтський полон, кажуть, що официри відділів загрівали їх зо свого боку ще перед атакою, запевняючи їх, що атаку піддержують ракети й безпільотні бомби на велику скалю та інші нові зброї. Деякі офіцири запевняли вояків, що вони на Різдво будуть у Парижі.

На думку аліянтських полководців, німецька офензива має на цілі не стільки добитися пролому в атакованих аліянтських лініях, скільки натиском на ці частини добитися облекші аліянтського натиску на Кельн й Надренщину.

Американська Сема Армія посувалася далі, не стрічаючи поважнішого спротиву; перейшовши Вісембурґ, вона заняла пять сіл. На північ Третя Армія посунулася з Ділінґена на Лінію Зиґфрида.

ВЕЛИКІ ПОВІТРЯНІ БОЇ З ВОРОГОМ.

Німецькі летуни доконали за перший день німецької офензиви на піддержку сухоземної атаки 450 вилетів. Внаслідок цього на західному фронті прийшло до першої справжньої повітряної битви. Девята Повітряна Сила вийшла на бій та зострілила за день 143 німецькі літаки. Вона сама втратила 33.

Ніччю британські бомбовики вдарили по промисловім залізничім центрі Ульмі, що лежить на ріці Дунаю між Штутґартом і Мінхеном. Днем передтим Пятнацята Повітряна Сила з Італії била по Зальцбурґу в Австрії.

ДОБУТО ФАЕНЦУ ПО ДОВГІЙ ОБЛОЗІ.

РИМ. — Ново-зеляндські війська британської армії забрали від німців по довгій облозі італійське місто Фаенцу, що має важливе стратеґічне положення на дорозі з Больонії до Ріміні.

На італійській лінії далі роблять завзяті зусилля й видимо не думають лінію покидати.

ОСТАННЯ АТАКА НА БУДАПЕШТ.

ЛОНДОН. — Червона Армія кинула свої ударні війська в атаку на останні ворожі фортифіковані позиції під Будапештом. Вона заняла Фот, що лежить 5 миль від мадярської столиці.

Замітним збігом умовин цю атаку почато якраз у хвилині, як націстичне радіо запевняло німців, що большевицька команда відступила від думки остаточної атаки на Будапешт.

РОЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК В АТЕНАХ.

АТЕНИ. — Американський департамент війни видав приказ американським військам у Греції, що вони мають обмежати свою акцію до допомоги й реабілітації жизненної для допомоги. Це значить, що вони не мають брати участи в боях.

Тимчасом у Англії зростають публичні настрої проти британської політики в Греції. Проти неї звернулися великі демонстрації в Льондоні й Манчестері. 20,000 осіб узяло участь у лондонській демонстрації на Трафалґар Сквері, на котрім виступали з промовами посли Партії Праці, як д-р Гейден, лорд Страболджі, член палати лордів, та письменник Комптон Мекензі. Вони називали британську політику в Греції піддержкою для фашизму.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ВИСАДЖЕНІ ЩЕ НА ОДИН ФИЛИПИНСЬКИЙ ОСТРОВ.

АМЕРИКАНСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ФИЛИПИНСЬКІМ ОСТРОВІ ЛЕЙТЕ. — Американські війська висаджено в пятницю ранком на остров Міндоро, що лежить 155 миль на полудне від филипинської столиці Манілі. Висадження військ доконано без ніяких втрат.

Японське радіо, подаючи вістку про цей новий маневр американських військ, догадується, що він підготовляє атаку американських сил на найважніший филипинський остров Люсос. Американські літаки з американських літаковозів били справді по Люсоні й знищили ворогови 133 літаки.

Американські війська заняли місто Сан Хосе, а на другий день посунулися 11 миль в глиб острова.

На острові Лейте американці находяться 2 милі від японської головної кватири.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА СВОБОДУ СЛОВА

На своїх останніх зборах Американський Союз Ґазетних Редакторів видав заяву про свободу слова, котра звертає увагу на справу, яка повинна бути дорога кожному, кому дорога демократія. Ця заява власне виповняє змістом поняття демократії, яке останніми часами вживається загально людьми, які його змісту зовсім не знають, або його змістови всею душею противляться.

Американські редактори це ґрупа, звісна з обережности, але й вони, розглядаючи передумовини міждержавного мира по цій війні, прийшли до переконання, що для належного мирного впорядкування світу треба мирної системи міждержавних звязків. У тому переконанню вони виступили зо закликом до всіх урядів подати загальну заяву про права народів читати й слухати новинки без ніякої цензури. Вони заявилися за усунення всяких „політичних, економічних і військових перешкод для свободи світової інформації", вважаючи це жизненою потребою для тривалого мира.

Домагається Американський Союз Ґазетних Редакторів спеціяльно, щоб держави признали, „що повна приязнь з якоюнебудь суверенною силою залежить від свободи, багацтва й виміни інформації між людьми". Уряди мали би далі признати, що „всяке друковане слово, фільма, радіова програма чи якийнебудь інший засіб публичної інформації, є в цілости або вчасти заплачені якимось урядом, орґанізацією або особою, повинні мати на собі виразний знак, з якого жерела вони походять". Далі уряди повинні признати, що „всяка урядова або приватна монополія засобів інформації є шкідлива для публичного інтересу". Уряди повинні наконець признати, що ніяка державна влада, чи організація, чи особа не має права ставити заборола проти свобідної виміни інформації між народами світу або цензурувати інформацію вчас мира".

Ніщо й казати, що всякому, досвідченому в справах ширення інформації в світі, при читанню цих заяв приходить на думку багато зовсім конкретних фактів обмеження свободи преси. Обмеження такі й порушення свободи йдуть з різних боків, і тому добре сталося, що союз американських ґазетних редакторів виступив з таким закликом в його обороні. В цей спосіб редактори роблять поважний крок для визволення засобів людської інформації. Як за ними підуть робітники радія й фільми, і коли за прикладом Америки підуть інші краї, то певно повстане така поважна суспільна сила, що вона заставить уряди перевести відповідні кроки за свободу засобів інформації. Інакше люди стануть подібні на коней, яким наложено по боках заслони, аби вони бачили тільки те, що панови треба.

Економічна підготова внутрішнього миру

Хочемо звернути увагу на дві події, звязані із зусиллями уряду й конґресу наладити завчасу переміну воєнної Америки на мирову. Одна, це домагання президента Рузвелта до конґресу, щоб він ухвалив 76 міліонів долярів на прилюдні будівлі по різних стейтах для підготови заняття для повоєнних робітників. Друга подія, цілком подібна до першої, це ухвала конґресу подбати за розбудову і направу доріг цілою півтора біліона долярів по цілому просторі Злучених Держав.

Досі ми привикли були подивляти американську спосібність в короткому часі перемінити край з мирової продукції на воєнну і довести до цього, що саме при помочі американських воєнних матеріялів аліянтські сили йдуть переможним походом на ворога. А коли тепер читаємо про домагання уряду, поставлені до конґресу, і готовість конґресу сповнити ці домагання, то відразу впадає в очі гармонія, з якою співділають оба чинники, тобто екзекутивний і законодатний. Та приходиться ще застановитись над цим, звідки то взяти такі велитенські грошеві суми.

На це находимо відповідь у нарадах Комісії для Міжнародньої Політики, що то проголосила свою пораду для американського населення, щоб наш край перейшов на систему зниженої тарифи. При цій нагоді комісія подала свої обчислення про американську продукцію в повоєнних часах, яка має досягнути вартости 170 біліонів на рік вже незабаром після війни.

Все те вказує, що добробутом Америки журяться люди, які мають знання і які вміють передбачувати заздалегідь людські потреби і способи заспокоювати ці потреби. Треба загалом сказати, що кожен конструктивний плян, щоб втримати прихід краю в таких розмірах, які слідно у воєнних часах, потребує далекосяглого передбачування. Треба наприклад передбачити, що по поразці Німеччини не можуть відразу настати мирні й упорядковані часи. Мусить настати наперед переходовий період на яких півтретя до трьох літ. Переходовий період це власне найнебезпечніший час. І саме над тим переходовим часом посинеп кожний з нас застановитись.

Чому це так? Просто тому, що Америка це робітничий край. У воєнному часі є занятих яких 62 міліони робітників, а в тому числі вже міститься і 11 міліонів вояків, що стоять тепер під зброєю. Ця робітнича сила обіймає найрізнородніші заняття, між ними і фармерів. Зокрема треба памятати, що навіть у часі повного запотребування робітника таки найдеться ще який міліон безробітних з різних причин.

За обрахунками сенатської комісії для повоєнного плянування поворот до цивільного життя не прийде нагло, а буде тривати яких півтретя року. Це розпічнеться з кінцем европейської війни і буде тривати доти, доки ми не дійдемо до найнижчого стану армії для потреб мирних часів, а цей стан буде вимагати півтора до два міліони вояків. Отже кінцевий перехід узброєних сил до цивільного життя обрахований на 9 до 9 з половиною міліонів людей. Водночас із демобілізацією прийде теж і відправлення робітника з воєнної праці.

Беручи все те під розвагу, сенатська комісія для повоєнного плянування приходить до висновку, що демобілізація армії й цивільних робітників викине з заняття в першім році по закінченню війни 6 з полвиною міліона людей. Після поразки Японії упродовж перших 6 місяців буде здемобілізованих близько 10 міліонів людей з армії і з воєнної продукції. У дальшому півроці по цілковитій перемозі прибуде ще 2 з половиною міліона здемобілізованих вояків і цивілів, а за дальшого півроку здемобілізують ще 2 міліони людей.

До цих відправлених вояків і робітників не зараховують фармерів, котрі лишаться при своїх заняттях. Отже, як відрахувати їх, то ще лишиться близько 18 міліонів людей, для яких треба придбати заняття, а як не буде роботи, треба буде виплачувати їм підмогу з обезпечення на випадок безробіття. Крім передвоєнних звичайних робітників треба взять в рахунок ще й жінки, які вчасі війни кинулися до роботи, хоч би з конечности. Їх є понад 4 міліони більше, ніж було перед війною.

Отже коли все те перечислити і приняти за факт, що при війську залишиться 2 міліони людей, то вийде, що таки треба дати по війні заняття 57 міліонам цивільних людей. Нормально буває яких 2 міліони безробітних постійно, одні з причини недуги, інші при созоновій зміні у фабриках, ще інші вчасі переходу з одного роду праці до другого, отже лишиться 55 міліонів людей, яким треба дати заняття.

Коли в 1940 р. було в Америці 46 міліонів занятих працею, а тепер треба вистаратися заняття аж для 55 міліонів, то показується, що треба свіжих „джабів" для 11 міліонів людей. Як відрахувати 2 міліони постійних безробітних, то найменше 9 міліонів свіжих людей мусить дістати заняття. Отже кожному ясно, що підготова до миру в Америці це важна справа.

Друга безпільотна бомба й війна

Британійське міністерство війни щойно видало повну офіціяльну заяву про німецьку ракетову бомбу „Ві-2". Заява має немалий інтерес для всіх людей, бо, як звісно, німці поклали на неї надію як на чинник, що має, якщо не вирішити висліду другої війни, то принайменше на нього поважно вплинути.

Очевидно, цьому, що таку заяву видано аж тепер, у пару місяців після початку вживання цієї зброї, не можна дивуватися, бо треба було пождати якийсь час, аби побачити, який вплив ця зброя буде мати на перебіг війни. Зрештою, люди ждали від такої заяви певних даних про саму зброю, а на це треба було теж пождати певний час, бож бомба правильно розривається, не лишаючи майже ніяких слідів про свою будову. Тільки виїмкові бомби не експльодують і дають нагоду розслідити їх будову, механізм, спосіб висилки, вибуху, тощо. Зібрання всіх таких даних вимагало більше часу.

Британійське міністерство війни передусім зазначує, що в багатьох подробицях нова тайна зброя скидається на першу тайну зброю, так звану „Ві-1". Вибухові матеріяли в ній такі самі й шкода, яку вона робить, менше-більше подібні. Одначе нова бомба є більша й більше скомплікована й завдяки цьому може робити більшу шкоду, давати, з точки погляду німців, кращі результати.

Бомба летить зо скорістю 3,000 миль на годину. Вона вилітає в повітря на висоту яких 60 миль, і звідти паде на землю. Вистрілена звідкись з Голяндії, вона впаде в Британії за пять хвилин після вистрілення. Віддаль між місцем вистрілу та місцем вибуху виносить коло двіста миль. Через те, що вона летить скорше ніж голос, голос її лету чути аж після того, як вона впаде.

Ці признаки британійське міністерство признає поважними технічними досягами. Найкращим досягом очевидно було би, якби кожна така бомба розривалася, не лишаючи по собі сліду так, що ніхто поза німцями не знав би їх складу ні механізму. Та цього німцям видно не вдалося досягнути, і тому бомба є тільки частинним технічним успіхом.

Нова ракета важить коло 12 тон (себто коло 24,000 фунтів). Має вона в собі коло одної тони вибухових матеріялів. Має довжини 46 стіп, себто якби її поставити сторцом, вона була би така висока, як кілька - поверхова камениця. Вона має півшеста стіп у промірі, себто стільки, що висота пересічної людини.

Збудована вона за засадами, які її облекшують подорож повітрям („стрімлайнд"); себто має гостро закінчений ніс та має на собі при кінці чотири плавці, завдяки котрим вона удержує рівновагу підчас лету.

Ракетова бомба складається з кількох частин. Головною частиною є очевидно маґазин вибухових матеріялів. Крім цього має відділ з машинерією для контролі лету, отже два великі збірники топлива, один на 7,500 фунтів алькоголю, другий на 11,444 фунтів плинного оксиґену. Далі турбіну, гнану ґазовим ґенератором, помпу та велику комору для спалювання ґазів, як також три роди контрольних кляп.

Головною силою ракети є топливо, яке вона несе в собі. Завдяки тому ракета може летіти горішними верствами земної атмосфери, де повітря таке розріджене, що воно не може піддержувати горіння.

Таку ракету ставлять правовісно на позиції, яка складається з твердої висильної плятформи. Турбіна, котру порушує сильно розігріта пара, витворена через змішання високо сконцентрованого гидроґенового пероксайду з розчином перманґалату вапна, порушує помпу, котра впирає плинний алькоголь і оксиґен через запальну комору. Ця мішанина запалюється від електричної іскри, котру висилається здалека, і від цього горіння вилітає струя дуже горячих ґазів, і це викидає 12-тонову кулю в повітря. Ракета підноситься прямо вгору, аж поки наставлений у ній механізм не заставить її повернутися носом до цілі. Одну мінуту після вистрілу ракети вона звертається вгору під кутом 45 ступнів і тоді автоматично або через радіо відтинається доплив до неї топлива. Від того, де відітнеться доплив топлива, буде залижати, на яку віддаль полетить бомба. Спадаючи, бомба треться до повітря й нагрівається, інколи до червоности.

Як бомба впаде, чути гук, немовби від удару грому. Це є гук повітря, бо як сказано, бомба летить скорше, ніж голос. Очевидно, ця сторона нової бомби є страшна сама собою, одначе це ще не вирішує значіння бомби для військової перемоги. Зо заяви британійського міністерства повітря можна вносити, що вона вбила немало жертв та зчинила немало страху, одначе вона на остаточний вислід війни більшого впливу мати не може просто тому, бо нею не можна націлювати добре на бажані обєкти. Хоча британійський уряд не виключає можливости поправи цеї зброї, всеж таки він сумнівається, чи й ця тайна зброя, навіть поправлена, може мати військову вартість.

БОНДОВА КАМПАНІЯ МУСИТЬ УВІНЧАТИСЯ УСПІХОМ, КАЖЕ КАРУСІ.

ВАШИНҐТОН. — Ми вже закінчуємо кампанію шестої воєнного позички. Війна ще не скінчена і ніхто не може сказати коли вона скінчиться. Розуміється, що вона вже в останній фазі, принаймні на европейському фронті, але памятаймо, що ми також маємо війну на Тихому океані.

Воєнні розходи є дуже великі. А з приготуванням до останнього удару, вони ще більше ростуть. Треба більше і більше грошей.

Дотепер кожда воєнна позичка була успішною. Американці розуміють дуже добре чого треба, щоби здобути перемогу. А громадяни чужинецького роду розуміють це ще ліпше. Для них перемога в цій війні має спеціяльне значіння. Їхні родинні краї є спустошені ворогом, а їх рідня поневолена до тієї міри, що багато найближчих рідних, як не згинуло, то находяться в тюрмах.

Я певний, що ці американці будуть попирати шесту воєнну позичку з таким самим ентузіязмом, як вони попирали попередні позички. Вони закуплять ще більшу кількість воєнних бондів, як попередно.

Ця кампанія мусить увінчатися успіхом. Робім все, що можемо, або так було. Таке сказав Уґо Карусі, заступник Ґенерального Прокуратора Злучених Держав. — ОВІ.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІҐТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

97)

Задумався Павлоцький над долею бідолашного князька. Післати його в сотню — насміхатимуться над титулом гусари. Може до біди дійти, — кавказці народ гарячий і за зневагу вміють відплачуватися. Хлопчина гордий і не дурний, видно.

— Хочете може писарювати в полковій канцелярії? — запитав князька.

— Нікак нєт, ваше високоблагородіє! Не люблю канцелярщини.

— Так кудиж вас призначити? Підете хіба під опіку князя Вачнадзе. Він також грузин і гарний старшина. Все буде лекше служити. А схочете, то в ескадроні писарем будете. Канцелярщини там не багато.

Кураїдзе подякував. Між кавказцями звертав на себе увагу ще один гусар — Челікханов, високий, кремезний дядько, з перетятим двома довгими близнами обличчям.[39]) Паволоцький думав, що близни походять від ударів шаблі, спитав, на якому фронті його так порубано. Челікханов вискаливши здорові, мало не кінські зуби, відповів ломаною російщиною:

— Я, душа, ваше високоблагородіє, на фронт не бував. Шрам із Баку, з татарами часто билися.

Треба було кінчати поручене діло. Підійшовши до решти Паволоцький скомандував:

— Ну, а тепер черга на хахлів. Поліщуки, холмці, волинці, подільці, херсонці, тавричани, київці, чернигівці, полтавці, катеринославці і харківці. — виступити!

Посунула мало не вся лава, чоловік півтораста. На місці сиротами зісталося душ зо двадцять. За хахлів взялися писарі, а Паволоцький до позоставших. Найшлося між ними з десяток кримських і казанських татарів, трьох семитів, якимсь світом заблукав сибіряк, пара литвинів, латиш, молдаван. Один однорічник не знав, куди себе прилучити. З ним розмовившися, переконався, що бачить перед собою галицького москвофіла. Однорічник заявив, що скінчив правний факультет у Львові, хоч по німецьки говорив слабо.[40]) З ним Паволоцький не 20. Поодиноких, на чолі з унія[т]ом і всіх поляків приділено у другу сотню, бородатому католикові Хвощинському. Білорусинів і казанських татар забрав у шесту сотню штабсротмістр Витковський, самий мінчук; великоросів і сибіряка — Гуров у пяту. Трьох вірмен довелося пожертвувати мало мав клопоту пізніше.

В кожну сотню пішло по 30—35 душ, в команди по 15— Хвощинському. Їх гандлярських натур не долюблювали ні Алібеков ні Вачнадзе. Кримські татари і кавказці пішли в чату Вачнадзе, у третій сотні, нарівні з хахлами. Тих поділили між собою Немирич, Паволоцький і Ридзевський по сотнях, і поручники Ковалевський Храневич і Милоніч по командах кулеметній, саперній і звязковій. Похопився Кулінін, чи ні, але розподіл поповнення затвердив наказом по полку поіменно. Кидалося у вічи з того наказу, що у розподілі щось воно не гаразд. Паволоцького викликав Володченко для пояснень. Він зумів ґенерала переконати, що земляки-вояки одної ґубернії, — більш зґуртовані і в боєвій обстанові краще кооперують. У висновку — землятство витворює бойову стійкість. Володченко з доводами погодився, тож так і залишилося. Полкові команди, перша, третя і четверта сотні прибрали стихійний хахлацький характер. Не бракувало хахлів і в решті сотень. Явно-славно запанувала українська мова, співалося українських пісень, „хохлацькою" мовою почали говорити з гусарами старшини не української народности. Часткова українізація сотень переведена успішно. І спостерігаючи її наслідки Паволоцький мріяв про українізацію гусарської бриґади. Звичайно, не з сепаратистичних мотивів, а так, на всякий випадок. Бажав довести, що може вдіяти одним одна людина, щиро якоюсь ідеєю захоплена, навіть у російській імперії, де українцем не вільно себе називати.

XXVIII.

Довго відпочивати кінним полкам не довелося. Бужському фронтові не помогли зусилля Брусілова ні Рузського. Відступ днів на десяток стримався, але фронт вдруге прорвано у кількох місцях. Четвертого дня по розподілі поповення гусари вже відбивалися від насідаючого ворога під Олеском. Австро-німці цілковито опанували залізницями Ковель-Холм і Ковель-Бересть. Прорвавшися на відтинку піхотного корпусу — перетяли залізницю Ковель-Володимир, закріпилися у трикутнику Мокрець-Маковичі-Озеряни. Кінні ворожі частини осягнули Свидниці на залізниці Ковель-Рівне і Києво-Варшавському шосі. Наступного дня несподіваним ударом з півночі ворог захопив Ковель. Звідти посунувся на схід здовж залізниці Ковель-Сарни до станиці Гулевичі на Стоході. Для відступу 16-тій кінний залишився довгий і вузький коридор, що його кожної години ворог міг закрити.

Полки відійшли до Ракітниці. Звідти намірялися відійти на станицю Голоби й село Мельницю, щоб забезпечити собі шлях дальшого відходу. Ворог тимчасом випередив: здобув Мельницю зо Свидницького напряку і навязав стичність зо своїми частинами в районі Гулевичів. 16-та кінна і 100 піша ополченська дивізії опинилися у ворожому перстені.

Небезпека відчувалася ще в Турійську. Страшна злива, громи з блискавками, пугукання серед дня нічного птаства, наганяло у серця воєцтва якусь розумом незбагнену трівогу.

Бувають часи, коли інстинкт бере перевагу над людським розумом. Кожному, хто небезпеку переживав, те почуття знайоме. Без всякої оправданої причини людину раптом охоплює страх, щось таємниче з нутра підштовхує забиратися і йти чи їхати кудись, аби не бути на місці. Розум переконливо доводить безпричинність страху, заглушує його. Але тільки на мент. Те таємниче щось владно наказує людині, малює жах майбутного у таких чорних борвах, що волосся починає зводитися вгору. Охоплює непереможне бажання дико завити й гнати перед себе, хоч би й на певну смерть, тільки щоб з почуттям тим розвязатися. Мало людей на світі почуттям тим здібних вповні опертися.

Почалася катастрофа зовсім невинно. Почалося з того, що Ґіленшмидтові забаглося скликати на наради командуючих дивізіями, аж в Рожища, наполовині дороги Ковель-Рівне. Штабовим автом Володченко відїхав. На своє місце заступником полишив Серебрянчукова. Кулінін і Богородицький, тимчасові командуючі бриґадами, також відїхали у штаб дивізії. Стереотиповим реченням Кулінін передав командування Паволоцькому:

(Дальше буде).

39) Челікханов, не письменний, командував у 1918 кінним полком Червоної Ґвардії.

40) Автентичне, назвище того однорічника Томашевський.

о. П. Понятишин.

ЯК Я СТАВ „ДИРЕКТОРОМ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"?

Спогад. 3)

Поїздки до Апостольської Делегатури у Вашінгтоні в справі еп. С. С. Ортинського.

Але боротьба проти єпископа Ортинського не обмежувалась тільки до нахабних і заїдливих на нього нападів Вістника. Угро-руські лідери засипали також меморіялами тодішнього Апостольського Делегата, архієпископа Д і о м е д а Фальконіо, та їздили часто до нього на послухання до Вашінгтону. Очевидно в цих меморіялах ці лідери виписували різні скарги на пок. владику та домагались, щоб Рим відкликав його до старого краю. Про це балакали угро-руські проводирі зовсім отверто, а навіть відхвалювались, що кінець-кінцем вони діпнуть свого. Принагідно скажу, що угро-руські верховоди посилали меморіяли проти нашого владики також до латинських єпископів, стараючись на них вплинути, щоб вони не зрікались юрисдикції над нашими церквами в його користь.

Річ самозрозуміла, що до тієї боротьби проти пок. Сотера галицьке духовенство не могло ставитись байдуже та сидіти тихо. Воно заступалось за своїм єпископом, як могло і як уміло. В тій цілі їздили теж від галицького духовенства депутації з меморіялами до Вашингтону, щоб інформувати Апостольського Делегата про правдивий стан нашої церкви та взагалі обороняти пок. єпископа від ворогів. Одначе супроти поїздок угро-руських священиків наших депутацій було дуже мало. Одного разу я теж їздив у такій депутації до Апостольського Делегата з обширним меморіялом, в якім доказувано непохибними і незбитими фактами, що в нашій церкві запанувало безладдя тільки тому, що єпископ Ортинський не мав юрисдикції. Якби латинські єрархи — було сказано в меморіялі — не вмішувались у справи нашої церкви, то всякі вороги і бунтарі присілиб, і в ній настав би лад і порядок. Зайшовши з депутацією в розмову, Апостольський Делегат між іншим сказав, що зо справами нашого єпископа мав він більше клопотів, ніж зо справами всіх латинських єпископів в Америці взяти разом. А треба знати, що в тих часах число тутешніх латинських єпископів сягало вже сотки.

Однак щодо галицького духовенства заходила така закарлючка. В головах угро-руських проводирів як і взагалі угро-руського духовенства товклося ще й тоді таке переконання, що галицькі священики, це попики-радикали, які ніби то не мали віри, які проповідали не Христа Ісуса, тільки свою Вікраїну, які були „індепендентами" (незалежними), бо не признавали над собою влади латинських єпископів перед приїздом нашого владики до Америки — словом, на думку угро-руського духовенства галицькі священики були шумовинням духовного стану. Такий презирливий осуд галицького священства угро-руськими „превелебними панами" був цілком неслушний і не справедливий. Він спирався хіба на легендах, казках, бо в дійсності галицькі духовники зовсім не були гірші від духовників угро-руських. Про тодішнє галицьке священство в Америці можнаб багато доброго сказати, але не тут на це місце і пора.

Знаючи, що галицькі священики станули в обороні свого єпископа, угро-руські проводирі очернювали їх перед Апостольським Делегатом. В такий спосіб хотіли вороги насторожити Делегата, щоб він не довіряв галицьким священикам і не привязував ваги до їхньої оборони нашого владики. Що угро-руські вороги пок. Сотера справді очернювали галицьке духовенство в Апостольській Делегатурі, про це довідався я із зовсім віродостойних джерел пізніше, а саме коли я став по смерти єпископа Ортинського адміністратором української половини одної ще тоді нашої дієцезії. Що таке оклеветування угро-руськими проводирями галицького духовенства перед Апостольським Делегатом могло кидати тінь і взагалі ослаблювати оборону пок. Сотера згаданим духовенством, це розуміється хіба само собою.

Єпископ С. С. Ортинський виборов юрисдикцію.

З того, що я сказав, може шановний читач „Свободи" переконатись, що положення першого українського єпископа в Америці було справді гідне спожаління. Для пок. Сотера владицтво означало тільки, що повільне душевне мучениство. Та хоч пок. владика через боротьбу угро-руських верховодів проти нього дуже страждав, проте як „добрий вояк Христа Ісуса" (2. Тим. 2, 3) він не падав духом і не зражався ніякими труднощами і перепонами. І серед душевних страждань пок. єпископ стояв незломно і мужньо за справу нашої церкви в Америці, знаючи, що правда по його боці та що Господь Бог йому допоможе.

І справді по довгих заходах і різних коровoдах усі латинські єпископи передали йому владу над нашими церквами 1913 р. У наступнім році їздив наш владика до Риму і повернув до Злучених Держав з юрисдикцією єпископа епархіяльного. Те, що пок. Сотер виборов юрисдикцію від латинських єпископів, треба вважати за найбільшу його заслугу. Через те виборення влади покійник вивів нашу церкву в Америці на ясний шлях і поклав підвалини під її розвиток. Колиб першим гр. кат. єпископом в Америці не був пок. Сотер Стефан Ортинський, тільки якась інша людина плохої вдачі і більше податлива, то хто знає, як сьогодні представлялась справа нашої церкви на землі Вашінгтона!

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Іван Якимів, секретар Комітету Українського Народного Дому зо Ст. Луіс, Мо., переслав $25. як жертву від Народного Дому; Евген Баланда переслав $10 як жертву від Тов. Жидачів, від. 393 У. Н. Союзу в Ню Йорку, Н. Й.

ЖАРТИ

Присуд на підставі книжки.

Коли місто Фінікс при кінці минулого століття почало нагло розростатися, треба було заповнювати урядові становища кимнебудь, коби лише з місцевих громадян. Так вибрано мировим суддею людину, що не знала законів. Але, щоб удати, що він щось таки розуміє, судя вложив у книжку з законами каталог фірми Сирс Робек і приглядався образкам вчасі, коли йшла розправа.

Раз мав проголосити присуд по розправі. Він притримав палець на одній точці в книжці і виголосив: „Заплатите кару у висоті $4.98". Покараний зірвався і хотів протестувати.

Та його адвокат затримав його на місці й каже:

„Алеж ви маєте щастя! Таж бачите, що судя затримав палець на образку із сорочками, а не з фортепянами".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОЧЕВИДЦІ ПРО „ВИЗВОЛЕННЯ" УКРАЇНИ.

Якою великою іронією являються всі ті російські комунікати про „визволення" Західної України з польського чи німецького ярма, можуть свідчити найкраще очевидці, що перейшли таке „визволення"! Що червона армія звільнила Західну Україну з польського ярма, а щойно з німецького — це правда. Ми про те все читаємо в часописах, чи в російських воєнних комунікатах. Але зате нема газетних звідомлень про те, як червона Москва накладає на український нарід нове російське ярмо та як безпощадно нищить невинне українське населення. Якби червоні можновладці ліквідували якихсь справжніх буржуїв, чи куркулів, то ще можна би їх розуміти. Якби тут ішло про справжніх ворогів народу, то хто хотів би ставати в їхній обороні! Але це ліквідується безземельних селян, робітників, між ними навіть і комуністів, які роками чекали того визволення!

На це є лише одно пояснення: Москва, біла чи червона, однаково нищить все те, що ціхує окремішність українського народу. Отже ліквідує бідних і багатих, націоналістів і комуністів, якщо вони хоч чимсь демонструють своє українство, та що душею ще не перестали бути українцями.

Я маю кілька листів очевидців совєтського визволення Західної України в 1939 році. Люди ці перебувають тепер в Англії. Свого часу вони пошукували через „Свободу" краянів в Америці і знайшли таких в Дітройті.

Ось що вони пишуть:

Іван Булка, з сокальського повіту, пише до своїх краянів в Дітройті, що він не знає, що сталося з родиною Томашевських. В 1940 році, як він ще був дома, то вони були ще живі і здорові, але чулися дуже непевно, бо, як відомо, це була родина свідома і перед війною працювала в різних українських організаціях. А як прийшли Совети, то таких людей дуже переслідували, мовляв це вороги робочого народу; і так і мене зарахували таким ворогом, хоч я сам був робочий і, натурально, засудили на 10 років вязниці. Історію свою не буду описувати, бо вважаю, що це некорисне. Одним словом, Совети любили людей невідомих і тому всім тим, котрі і н т е р е с у в а л и с я справами загальними, грозило це, що й мені. Бо таке саме нещастя зустріло Булку з Теляжа, але його вивезли з родиною на Сибір, десь коло Архангельська. Його судьби я не знаю, але як якось не вирвався з Росії, то його можна вважати за пропащого. З Городилович і Конотіп, взагалі зі сіл із-за Буга, тут нікого нема, бо як Вам відомо, що Буг був границею між Німеччиною і Росією.

Ось це є дослівний текст листу з дня 15. березня 1944.

А в листі з дня 24. травня б. р. пише цей самий таке:

Сьогодня я одержав Ваш лист з 31. квітня. Пишете мені, що Мойсей зчервонів! Так рідні мої, в тім то наше лихо, що наш нарід за легковірний і жаль мені цих людей, що дались зловити на вудочку і попали на таку дорогу, котра провадить прямо в пропасть. Але трудно, я їм нічого не живу, лише бажаю, щоби вони на своїй шкірі перенесли те, що неодні з наших галичан, котрі раньше так вихвалили СССР, як і ваші американці хвалять до сьогодні. Видів я таких патріотів; сидіали зі мною в тюрмі і нарікали на свою долю, а головно на свою сліпу політику, котру провадили ціле життя, а коли прийшли червоні то нагородили їх за їхні труди і працю 10 роками і більше вязниці. Багато гірше вони чулися в вязниці як ми. Чому? Бо з нас кожний знав, що скорше чи пізніше треба буде відбути кару якаб вона не була і жалю ми не мали. Кожний з нас зрозумів, що ворог нас увязнив і треба терпіти і ждати кінця терпіння. А їм було інакше! Ціле життя боролись за пролетарят, а коли цей пролетар прийшов, то замісць дати їм свободу, увязнив всіх тих, котрі працювали на його руку; мовляв „нам таких не нада!". Вони з н а л и, що цей н а р і д не з г о д и т ь с я, коли побачить цей „р а й", бо це зовсім інакше виглядало, як пропаганда писала і тому, щоби цьому запобігти, арештували всіх тих, котрі були симпатиками комунізму. Але думаєте чи увірять в це там у Вас Ваші червоні? Напевно ні! І тому я їм усім бажаю, щоб вони спробували того раю, бо я певний, що з ними сталося би те саме, що сталося зі нашими червоними. Та проте нам, розсіяним по світі, треба далі працювати і боротись за кращу будучність для нашого народу. Хоча це буде трудне, але в такий час треба нам дати усе те, що можемо, а напевно ненадармо. Я дякувати Богу здоров і жду хвилі, коли прийдеться розрахуватись з ворогом і кріпко вірю, що діждуся. І лише це мене держить і бадьорить, бо так, то ціле життя моє сумне і бідне. Літа молоді плинуть і замісць розвивається, човник вяне! Але: „Терпи козаче, атаманом будеш".

Ось так закінчує цей молодець праведний лист свій. Хоч в нього нема будучности перед очима і таборове життя сумне і бідне, проте є ще щось „що держить його при життю! Таким трагедіям нашої молоді в Європі немає кінця. Тому нам, американським українцям, треба ратувати їхне тіло, бо душі вони досі не згубили! Можемо це зробити через Український Допомоговий Комітет в Америці!

Степан Куропась,
голов. контрольор У. Н. С.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

ПОДЯКА

ОБЄДНАНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК НЮ ЙОРКУ

Зорганізована Обєднаним Комітетом Українських Жінок Ню Йорку участь в Жіжнар. Жіночій Виставі Мистецтва та Промислу в днях 14—19 листопаду б. р. увінчалася належним успіхом. Біля три тисячі наших громадян з Ню Йорку та поблизьких міст звиділо прегарну виставу українського народнього мистецтва та культури, захоплювалося знаменитою концертовою програмою та у піднесеному дусі, з вдякою для промовців слухало їх смілої оборони української справи на форумі вистави. Ціле свято без сумніву треба зачислити до найкраще підготованих та найбільш вдалих виступів української громади на терені Ню Йорку.

Подія ніколи не вийшлаб була такою успішною та маніфестаційною, колиб не співпраця цілого ряду чинників нашого громадянського життя. Зазначуючи це з цілим притиском, Обєднаний Комітет Українських Жінок Ню Йорку ділиться своїм моральним успіхом з нашим Всечеснішим Духовенством, організаціями, пресою та радієм, без яких праці та попертя участь Комітету в Між. Жін. Виставі не булаб ніколи стала так голосною подією, що стягнула тисячі наших громадян — навіть з дальших громад та місцевостей.

За проголошення по церквах та співпрацю у розпродажі тікетів Комітет складає найщирішу подяку Впр. Отцям: Василіянам, о. Весоловському в Ню Йорку, оо. А. Лотовичови і П. Гулинови в Бруклині, о. В. Лотовичови в Джерзі Сиңі, о. Л. Чапельському в Елизабеті, о. М. Даниловичови в Нюарку, о. І. Шуховському в Перт Амбой, о. М. Кінашови в Йонкерс і о. Й. Шмондюкови в Пасейку.

Голові Обєд. Ком. Орг. Ню Йорку адв. М. Гаврилкови дякує Комітет за поміч та раду. Редакціям „Свободи" та „Америки" за безплатне поміщення цілого ряду дописей про Міжн. Виставу, які у великій мірі причинилися до розгошення імпрези між широкими масами нашого громадянства. За таку саму, успішну на безкорисну поміч у проголошуванні Вистави складає Комітет подяку власникам наших радієвих програм, а це панам: професорови М. Чубатому, П. Задорецькому, Р. Сліпому і М. Сурмачеві.

Централі Союзу Українок Америки в Філядельфії та Філії СУА в Дітройті дякує Комітет за це, що уможливили уладження нашої мистецької виставки та показу ноші присланням прегарної колекції експонатів та костюмів. Пані А. Борак з Бруклина дякує Комітет за це, що не жаліла труду демонструвати на виставі штуку писання писанок. За мистецьке уладження вистави дякує Комітет панні Миланович, п. І. Кучмакови, п-ні Олі Дмитрів, та панам Миронови Кушніреви і Вольтерови Багно. За визичення цінних експонатів чи предметів обстановки дякує Комітет паням Абрагамовській, Герман, Бражник, Чапельській, Галичин, Демидчук, панству Кочанам з Джоліет, пані Т. Кошиць, паням Петришин та М. Сеній з Дітройту.

Велике признання та подяка належиться нашим мистецьким силам за безінтересовну участь в концертовій програмі, вміло підібраній та виведеній справді по мистецьки. Комітет дякує пані Ользі Лепковій, пану Т. Онуфрикови та хористам укр.-катол. церкви св. Юра, панні А. Яловезі, пп. Марії Калакура та Олі Дмитрів; пані Марії Герман за провід у показі народньої ноші — панні Н. Колеска за відспівання українського націонал. гимну на закінчення програми і Мермін Стречек за гру вчасі виступу дітей.

Окрему подяку складає Комітет пані Марії Струтинській-Гембаль і пану С. Шумейкови за дуже вмілу оборону української справи на форумі Вистави.

Сестри Василіянки в Ню Йорку зробили велику прислугу Комітетові підготуванням діточого співу та висилкою нашої дітвори, прибраної в українські одяги на діточу програму Вистави.

Обєднаний Комітет Українських Жінок в Ню Йорку працював у такому складі: п. Анета Кмець, голова; п. М. Демидчук, містоголова; панна, Марія Мудрик, рек. секретарка; п-на Мері Сталена, фін. секретарка. Праця розділена була по секціях: програми — п-ні Бенцаль і п-на Піддубчишин; проголошування — преса п. Олесницька, радіо: п-на Клячко, тікети — п-ні Е. Кобзар і п-ні М. Різник. При розпродажі тікетів значну поміч для секції дали п-ні Бенцаль, адв. М. Гаврилко, пан Пуйда закупленням двох соток тікетів, та членки усіх жіночих організацій Великого Ню Йорку щирою, безінтересовною працею.

Прихід з Вистави в квоті не цілих 400 долярів Комітет розділив на УКК і Допомогу Україні. (ог.)

Клявдія Олесницька, прес. рефер.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТОРОНТО, ОНТ. — Повідомляємо всіх членів і членок, що **річні збори** відділу 432 відбудуться в домі УНО, 300 Бетирст улиця, в неділю, 24-го грудня, в годині 2:30 пополудні. На тих зборах повинні бути присутніми обовязково всі члени й членки. Також просимо всіх тих членів, які ще не заплатили своїх вкладок, вирівнати їх до кінця року, бо в інакшому випадку вони перестануть бути повноправними членами. — В. Баган, гол.; М. Топольницький, кас.; В. Гірняк, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. — Бр. св. Петра й Павла, від. 81, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 24. грудня, в галі де звичайно. На тих зборах буде звіт контрольорів і вибір уряду на 1945 рік, як також інші важні справи. Не посилайте дітей з вкладками, а самі прийдіть хоч раз в рік. Пригадуємо, що 50-літний ювилей Союзу вже кінчиться, тому взиваємо вписуйте свої діти в члени і приєднуйте нових членів до Союзу. — В. Чачка, предс.; А. Хімяк, кас.; А. Блаущак, секр.

ПОДЯКА

Дня 23. листопаду 1944, в церкві св. Петра й Павла в Джерзі Сиңі, Н. Дж., відправлено Службу Божу з панахидою за покійних членів Тов. Дарахівщина, від. 275 У. Н. Союзу, котрі, як вояки американської армії і фльоти, полягли на полю бою, а то: МИКОЛА МАНОРЕК, ВОЛОДИМИР ОБУХОВСЬКИЙ і Ю. ЕДВАРД ТУРАНСЬКИЙ.

Родини тих членів, що полягли як Герої за Вітчину Америку, Н. М. Манорек, А. К. Обуховський і браття Туранські складають щиру подяку тим членам, котрі були на Службі Божій і Панахиді, а були члени й не члени з Джерзі Сиңі, Трентону, Пасайку, Бруклина і Ню Йорку, і віддали поляглим останню прислугу. Дякуємо також усім близьким і дальшим кревним і знайомим. А зокрема Родини складають щиру подяку о. совітникови В. Лотовичеві за так гарну відправу і проповідь, яка зворушила кожного, хто тільки був у церкві.

РОДИНИ СИНІВ-ГЕРОЇВ.

ТАРЗАН, ч. 1092. Наближається вершок.

THE GORILLAS BEAT THE FLOOR WITH CLUBS IN IMITATION OF THE EARTHDRUM OF THEIR NATIVE HABITAT.

THEIR FACES WERE CONTORTED WITH BRUTAL ECSTACY. NEVER HAD THERE BEEN SUCH A SIGHT IN ALL THE WESTERN WORLD.

NOW AND THEN ONE OF THE BEASTS GLANCED THROUGH A WINDOW AT THE MOON.

WHEN IT REACHED ZENITH THAT WOULD BE THE SIGNAL FOR THE CLIMAX OF THEIR MONSTROUS RITES.

Горилі били палками об долівку, наслідуючи цим дикарські звичаї.

Їх обличча викривлялися в диким захопленню. В західньому світі ще ніколи не було такої сцени.

Час від часу малпи поглядали крізь вікно на місяць.

Як місяць досягне зеніту, це буде сигналом для вершка їх монструальних ритуалів.